

UCHWAŁA

Komisji Habilitacyjnej, powołanej w dniu 4 czerwca 2019 r., oraz zmienionej w dniu 10 września 2019 r. przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów, na podstawie art. 18a ust. 5 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r., poz. 1789), w związku art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. (Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz. U. z 2018 r. poz. 1669, zwana dalej ustawą) w sprawie przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr Wojciecha Birka w dziedzinie *nauk humanistycznych*, w dyscyplinie *literaturoznawstwo*.

Komisja, działając zgodnie z w/w ustawą, w oparciu o Rozporządzenie MNiSW z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2018 r. poz. 261), na posiedzeniu w dniu 26 maja 2020 roku, w którym w trybie zdalnym uczestniczyło 7 członków Komisji, opierając się na opiniach recenzentów oraz członków Komisji, uznała, że przedstawiona przez dr Wojciecha Birka jako główne osiągnięcie praca *Henryk Sienkiewicz w obrazkach. Rysunki Henryka Sienkiewicza i obrazkowe adaptacje jego powieści* (wydawnictwo Fundacja Instytut Kultury Popularnej, Poznań 2018) wraz z pozostałymi dokonaniem naukowymi uzyskanymi po otrzymaniu stopnia doktora mają charakter wskazanego w Ustawie znacznego wkładu w rozwój dyscypliny naukowej (literaturoznawstwo) oraz istotnej aktywności naukowej.

W głosowaniu jawnym (z wynikiem: głosów ZA - 7, głosów PRZECIWIW - 0, głosów WSTRZYMUJĄCYCH SIĘ - 0). Komisja podjęła uchwałę, w której wyraża pozytywną opinię

w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie *literaturoznawstwo* Panu dr Wojciechowi Birkowi.

Komisja przekazuje niniejszą opinię Radzie Naukowej Kolegium Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego z wnioskiem o jej przegłosowanie.

Podpisy członków Komisji:

prof. dr hab. Krzysztof Kłosiński (Uniwersytet Śląski) – przewodniczący Komisji

Krzysztof Kłosiński

dr hab. Kazimierz Maciąg, prof. UR (Uniwersytet Rzeszowski) - sekretarz Komisji

Kazimierz Maciąg

prof. dr hab. Ewa Paczoska (Uniwersytet Warszawski) – recenzent

E. Paczoska

dr hab. Joanna Rusin, prof. UR (Uniwersytet Rzeszowski) – recenzent

Joanna Rusin

prof. dr hab. Jerzy Szyłak (Uniwersytet Gdański) – recenzent

Jerzy Szyłak

dr hab. Marek Dybizbański, prof. UO (Uniwersytet Opolski) – członek Komisji

Marek Dybizbański

dr hab. Elżbieta Rokosz-Piejko, prof. UR (Uniwersytet Rzeszowski) – członek Komisji

Elżbieta Rokosz-Piejko

Rzeszów, 26 maja 2020 r.

**Uzasadnienie uchwały Komisji Habilitacyjnej zawierającej pozytywną opinię
w sprawie nadania dr Wojciechowi Birkowi stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo**

Dr Wojciech Birek jest absolwentem kulturoznawstwa specjalności filmoznawczej Uniwersytetu Łódzkiego. Magisterium uzyskał w roku 1988. Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa otrzymał na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Rzeszowskiego w roku 2004 na podstawie rozprawy *Główne problemy teorii komiksu*. Habilitant pracuje jako adiunkt badawczo-dydaktyczny na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Rzeszowskiego w Instytucie Polonistyki i Dziennikarstwa, w wymiarze pełnego etatu.

Na dorobek dr. Wojciecha Birka składają się dwie monografie autorskie: *Z teorii i praktyki komiksu. Propozycje i obserwacje* (wydawnictwo Centrala, Poznań 2014, s. 245) i *Henryk Sienkiewicz w obrazkach. Rysunki Henryka Sienkiewicza i obrazkowe adaptacje jego powieści* (wydawnictwo Fundacja Instytut Kultury Popularnej, Poznań 2018, s. 784). Ponadto Habilitant jest autorem jedenastu artykułów publikowanych w czasopismach recenzowanych, siedemnastu rozdziałów w monografiach, czterech innych publikacji naukowych oraz trzech tłumaczeń tekstów naukowych z języka francuskiego. Jest także autorem ponad stu publikacji popularnonaukowych i publicystycznych, wśród których znajdują się: artykuły popularnonaukowe, wstępy i teksty do katalogów wystaw komiksu, posłowania i teksty do publikacji komiksowych, recenzje i omówienia, szkice monograficzne i noty biograficzne. Wśród tych publikacji popularnonaukowych znajdują się hasła „komiks” i „powieść graficzna”, opublikowane w „Zagadnieniach Rodzajów Literackich”, a następnie w *Słowniku rodzajów i gatunków literackich*. Habilitant brał udział w dziesięciu krajowych i międzynarodowych konferencjach. W roku 2011 odbył staż naukowy na Uniwersytecie Łódzkim. Jest także członkiem rady naukowej czasopisma „Zeszyty Komiksowe”.

W macierzystej uczelni dr Wojciech Birek prowadzi zajęcia dydaktyczne z następujących przedmiotów: poetyka, teoria literatury, antropologia kultury i literatury, metodologia badań literackich, wiedza o kulturze, problemy historii kultury, kultura

audiowizualna, formy narracji graficznej, wstęp do scenariopisarstwa. Wypromował 43 prace licencjackie.

Poza działalnością ściśle naukową, dr Wojciech Birek od lat zajmuje się efektywnie popularyzowaniem sztuki komiksu; jest pod tym względem postacią rozpoznawalną w kraju. W latach 2003/04 i 2004/05 prowadził zajęcia z projektowania komiksów w Wyższej Szkole Sztuki i Projektowania w Łodzi. Wygłaszał wykłady gościnne i prowadził zajęcia warsztatowe z zakresu komiksu na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Prowadzi zajęcia z teorii i historii komiksu na studiach podyplomowych specjalności „Ilustracja i komiks” organizowanych w Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi oraz ćwiczenia z przedmiotu „Grafika ilustracyjna” w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie. Jest opiekunem Sekcji Filmoznawczej Koła Naukowego Antropologów Kultury w Instytucie Polonistyki i Dziennikarstwa UR. Na zaproszenie Wydziału Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego prowadzi wykłady otwarte. Jest tłumaczem komiksów z języka francuskiego, z bogatym dorobkiem, obejmującym kilkaset pozycji. Bierze udział w wydarzeniach popularyzatorskich takich jak warsztaty translatorskie „Boyowisko” organizowane przez Centrum Translatoryczne Uniwersytetu Gdańskiego oraz wystawy komiksu polskiego i zagranicznego (także za granicą: w Budapeszcie, Brukseli, Strasbourgu, Lukce, Amadorze, Tel Avivie i Broumovie). Przygotowywał polskie tłumaczenia oprawy wystawy komiksu szwajcarskiego, był kuratorem wystawy plastycznej. W przedsięwzięciach popularyzatorskich współpracuje m. in. z Ambasadą Republiki Francji w Warszawie, Instytutem Francuskim w Krakowie, szwajcarską Fundacją Pro Helvetia, a ostatnio z Instytutem Polskim w Pradze oraz Instytutem Czeskim w Warszawie. Jest współpracownikiem Międzynarodowego Festiwalu Komiksu i Gier w Łodzi. Pełni funkcję przewodniczącego Rzeszowskiej Akademii Komiksu, działającej przy Wojewódzkim Domu Kultury w Rzeszowie, prowadzi cykliczne imprezy pod nazwą Podkarpackie Spotkania z Komiksem. Regularnie uczestniczy w międzynarodowych festiwalach komiksu za granicą, głównie we Francji w Angouleme i Strasbourgu, przedstawia także swoje komiksy na wystawach indywidualnych w Krakowie, Wałbrzychu, i Rzeszowie. Jego prace prezentowano na wystawie polskiego komiksu historycznego w Neapolu. Współpracuje z wieloma instytucjami kulturalnymi w kraju.. Jest jurorem konkursów komiksowych. Prowadzi spotkania i warsztaty komiksowe dla dzieci i młodzieży organizowane w bibliotekach, szkołach i domach kultury Rzeszowa, Podkarpacia i Małopolski. Wygłasza także liczne prelekcje dotyczące komiksu w szkołach i ośrodkach kultury.

Osiągnięciem wskazanym przez dr Wojciecha Birka jako podstawa do uzyskania stopnia doktora habilitowanego jest książka *Henryk Sienkiewicz w obrazkach. Rysunki Henryka Sienkiewicza i obrazkowe adaptacje jego powieści* (Wydawnictwo Fundacja Instytut Kultury Popularnej, Poznań 2018, ISBN 978-83-939707-9-7, recenzent wydawniczy: prof. UAM dr hab. Wiesław Ratajczak, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu).

Wszyscy Recenzenci pozytywnie ocenili wskazane osiągnięcie, a także inne dokonania naukowo-badawcze Habilitanta. W opinii prof. dr hab. Ewy Paczoskiej rozprawa jest nie tylko bogatym materiałowo studium, ale także „ważką naukowo historią komiksu jako interesującego medium nowoczesności”. Recenzentka podkreśla nowatorski sposób uwzględnienia formy „ilustrowanej obecności Sienkiewicza w polskiej kulturze”. Dorobek naukowy dr. Wojciecha Birka jest wyrazisty i spójny, należy go zatem ocenić wysoko. Książka habilitacyjna „to na pewno pozycja oryginalna, świadcząca o rozległych kompetencjach literaturoznawczych i kulturoznawczych”. Prof. dr hab. Ewa Paczoska uważa, że ostatnie dzieło Habilitanta jest pozycją „pomnikową” dla polskich badaczy komiksu. Zarówno rozprawa „jak i cały dorobek, z naddatkiem spełnia warunki, których realizacji oczekuje się od doktora habilitowanego”.

Dr hab. prof. UR Joanna Rusin dorobek naukowy dr. Birka uznaje za pokaźny, stwierdzając, że jego prace o twórczości Sienkiewicza w istotny sposób pogłębiają wiedzę o recepcji twórczości naszego noblisty. Imponujące są, zdaniem Recenzentki, erudycja Habilitanta oraz dojrzałe i sprawne poruszanie się przezeń w obszarze tematycznym związanym z komiksem. Atutem jego publikacji habilitacyjnej jest „przemyślana, logiczna i klarowna kompozycja, świadcząca o doskonałym panowaniu nad zebrany, obfitym materiałem”. Recenzentka docenia także walory stylistyczne i językowe książki, wśród nich rzeczowość, wysoki poziom naukowy oraz potoczystą, klarowną narrację. W konkluzji dr hab. prof. UR, Joanna Rusin uznaje, że dr Wojciech Birek z naddatkiem spełnia ustawowe warunki stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego.

Prof. dr hab. Jerzy Szyłak przypomina, że dr Birek „jest niekwestionowanym autorytetem i twórcą opracowań, które stanowią dla młodych badaczy podstawę ich naukowego warsztatu”. Recenzent ceni szczególnie drugą część rozprawy habilitacyjnej (*Obrazkowe adaptacje dzieł Henryka Sienkiewicza – próba analizy zbiorczej*), która „jest dziełem imponującym i to pod wieloma względami”, przede wszystkim ze względu na

dotarcie do nieznanych materiałów, ale także z powodu stworzenia własnej metody opisu obrazkowych adaptacji. „Całość dorobku naukowego i popularnonaukowego doktora Wojciecha Birka świadczy o tym, że jest on badaczem samodzielnym, twórczym i inspirującym innych do prowadzenia badań na podobnym obszarze. Jego wkład w rozwój badań nad komiksem jest więcej niż znaczący i pozostaje on w pełnej korelacji z metodami badań literaturoznawczych oraz kulturoznawczych”. Rozprawa przedstawiona jako osiągnięcie habilitacyjne „jest dziełem oryginalnym, odkrywającym przed czytelnikiem niezbadane dotąd rejony i prezentującym analizy utworów wcześniej podobnemu oglądowi nie poddawanych”, a cały dorobek Habilitanta „spełnia z naddatkiem wymagania określone w Ustawie o stopniach naukowych i w pełni zasługuje on na stopień doktora habilitowanego”.

W recenzjach pojawiły się także zastrzeżenia co do niektórych aspektów rozprawy, nie kwestionujące jednak jej zdecydowanie pozytywnych walorów naukowych. Prof. Ewa Paczoska wskazuje na brak refleksji na temat wizualności literatury (w kontekście kategorii „obrazka” w XIX w.) oraz związków pisarza z kulturą popularną. Dr hab. prof. UR Joanna Rusin pisze o możliwościach poszerzenia niektórych kontekstów (własne albumy pisarzy, pocztówki).

Członkowie Komisji w przedstawionych opiniach podzielają bardzo pozytywną ocenę dorobku naukowego dr. Birka. Dr hab. Elżbieta Rokosz-Piejko, prof. UR docenia spójność tematyczną i konsekwencję przedstawionych prac, czyniącą z ich Autora „wysokiej klasy specjalistę”, „dojrzałego badacza”. Dr hab. prof. UO Marek Dybizbański, ceni „ośniewające” bogactwo zgromadzonego przez Habilitanta materiału, jego „pasję zdobywczą”, podkreślając, że zastrzeżenia prof. Paczoskiej dotyczą „niewypowiedzenia ostatecznych wniosków, na które wywód Autora już właściwie naprowadza”.

Wszyscy Członkowie Komisji bardzo pozytywnie oceniają dorobek dydaktyczny dr Wojciecha Birka. Doceniają także znaczenie jego dorobku popularyzatorskiego, który znacząco przyczynia się do poszerzenia wiedzy o komiksie.

Komisja, biorąc pod uwagę dorobek akademicki i naukowy dr Wojciecha Birka, a także opinie zawarte w recenzjach oraz pozytywny wynik głosowania, jednomyślnie formułuje do Rady Naukowej Kolegium Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego uchwałę zawierającą pozytywną opinię w sprawie nadania Habilitantowi

stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo.

Podpisy członków Komisji:

prof. dr hab. Krzysztof Kłosiński (Uniwersytet Śląski) – przewodniczący Komisji

Krzysztof Kłosiński

dr hab. Kazimierz Maciąg, prof. UR (Uniwersytet Rzeszowski) - sekretarz Komisji

Kazimierz Maciąg

prof. dr hab. Ewa Paczoska (Uniwersytet Warszawski) – recenzent

Ewa Paczoska

dr hab. Joanna Rusin, prof. UR (Uniwersytet Rzeszowski) – recenzent

Joanna Rusin

prof. dr hab. Jerzy Szyłak (Uniwersytet Gdański) – recenzent

Jerzy Szyłak

dr hab. Marek Dybizbański, prof. UO (Uniwersytet Opolski) – członek Komisji

Marek Dybizbański

dr hab. Elżbieta Rokosz-Piejko, prof. UR (Uniwersytet Rzeszowski) – członek Komisji

Elżbieta Rokosz-Piejko